Illegaal kamp in Putten

Vrijheid in herdenken

Op 1 augustus 1941 verschijnt in een groot aantal kranten een artikel over een illegaal padvinderskamp in Putten dat door de bezetter ontruimt werd. Dit heeft geleid tot verzet. 120 scouts zouden gearresteerd zijn en één van de scouts raakte ernstig gewond. De ware gebeurtenis is wat genuanceerder dan het artikel doet vermoeden. De bezetter heeft de arrestatie gebruikt voor propaganda en om een duidelijk signaal af te geven aan ouders en jongeren.

De padvinderij was in juni 1941 al twee maand verboden, maar veel groepen zijn ondergronds doorgegaan, (jeugd) leden dragen speldjes, padvindersriemen of -messen. Een aantal groepen gaat, weliswaar zonder uniform, 'gewoon' op zomerkamp. Op 18 juli 1941 verschenen er berichten in de krant dat dragen van uniformen en insignes en het houden van samenkomsten verboden is. Een maand later, op 26 en 27 juli, hield de politie extra controles en arresteerde veel scouts die dit verbod genegeerd hadden.

VERBODEN ACTIE GECONSTATEERD

120 arrestaties onder voormalige padvinders.

's-GRAVENHAGE, 29 Juli. — De commissaris-generaal voor de openbare veiligheid deelt mede:

Patrouilles der Duitsche politie moesten op 26 en 27 Juli 1941 (Zaterdag en Zondag) in het geheele land constateeren, dat groepen van de ontbonden padvindersvereenigingen in strijd met de voorschriften haar onwettige actie voortzetten. Deze Duitsche politie-afdeelingen hebben daarom ruim 120 arrestaties verricht. O.a. werd ook een kamp bij Putten gevonden en ontbonden.

De deelnemers aan dit kamp verzetten zich niet alleen op onbeschaamde wijze tegen de aanwijzingen van de politie-patrouilles, doch beleedigden ook de Duitsche politiebeambten op de grofste wijze, zoodat laatstgenoemden van hun wapens gebruik moesten maken. Daarbij werd een 16-jarige jongen ernstig gewond.

Als commissaris-generaal voor de openbare veiligheid zie ik mij genoodzaakt de ouders van deze voorvallen op de hoogte te stellen, aangezien zij de volledige verantwoordelijkheid voor dergelijke gebeurtenissen dragen. Het is aan de ouders bekend, dat de vroegere padvindersvereenigingen ontbonden zijn en dat het ten strengste verboden is nog voor deze vereenigingen of bonden werkzaam te zijn. Afgezien van het feit, dat in het geval-Putten de verantwoordelijkheid ten volle op de ouders valt, vestig ik er de aandacht op, dat de Duitsche veiligheidspolitie bevel gekregen heeft, bij dergelijke gevallen in de toekomst de ouders via de veiligheidspolitie ter verantwoording te roepen. Bovendien kunnen deze ouders dan verwachten, dat hun zoons, voor zoover zij leerlingen zijn aan middelbare of hoogere scholen, van elk onderwijs aan Nederlandsche leerinstellingen worden uitgesloten.

Op kamp

Remmelt van Wetter was hopman van groep 7 De Vliegende Pijl in Haarlem. Na het verbod op Scouting op 2 april 1941 ging de groep illegaal door. De verkenners hielden bijeenkomsten en gingen op kamp. De hopman houdt een logboek bij en daarin staat een verslag van het zomerkamp van de groep in Putten. Een aantal leden van zijn groep zijn bij het 'oprollen' van het kamp betrokken. Remmelt beschrijft wat er echt gebeurd is en geeft een aantal knipogen naar de 'feiten' in het krantenartikel. Op 26 juli gingen de padvinders in twee groepen richting Putten. Zeven jongens zouden per boot gaan en zes gingen met de fiets. Omdat er geen kaarten meer waren voor de boot, gingen uiteindelijk alle jongens op de fiets. Daar sliepen ze de eerste nacht in een kippenhok. Ze kampeerden op of vlakbij de Heihaas, een vakantiecentrum bij Putten.

Het Ideale Vacantie-Oord Vacantiecentrum

DE HEIHAAS

VOORTHUIZERWEG 295 PUTTEN-G.

Kampeerschuren (voor groote clubs), Blokhutten plm. 10 à 12 personen, Tentenkamp

Speciaal Goedkoop Tarief voor Padvinders(sters). Alle benoodigdheden op het terrein. Te koop of te huur 'n speciaal ingerichte KAMP-WINKEL.

Aanbevelend,

DE HEIHAAS.

Remmelt schrijft:

Om 6 uur kwam ik uit Putten weer naar het kamp, na gefoerageerd te hebben. Tussen Heihaas en Hooge Huis een auto van Grüne Polizei [GP], waarin twee burgers en Polizei. Deze namen mij zodanig op dat ik lust gevoelde te vragen of ik wat van ze aan had. Doorgereden naar het kamp.
Enige tijd later geschreeuw: ´Aufsteigen! Aufsteigen!´. Gekletter van laarzen, geschreeuw: ´Chauffeur, Chauffeur´. En een paar schoten. ´

Wat was er gebeurd?
Een paar trekkers waren de GP gepasseerd met p.v. riem en schedemes. Het bleek dat hier de jacht op was, de twee burgers in de auto waren hierom ook opgepakt. De trekkers waren echter niet afgestapt, maar doorgereden. Gevolg; het schieten.
Een jongen van een in de buurt zijnd woonwagenkamp loopt de weg op om te zien wat er gebeurd en wordt aangeschoten. Zie daar de zwaargewonde.
's Avonds komen drie jongens mij vragen of ze naar de kantine van de Heihaas mogen. Toegestaan. ± 10 uur wordt ik gewaarschuwd dat ze door de GP weggebracht zijn. – kijken bij Heihaas.

Hier zit twee man G.P. Jongens hadden ze niet weggebracht, dat deden ze nooit (Proost red.) Maar de drie jongens mochten niet weg. Om 11 uur zou er bericht komen wat er gedaan moest worden. Dit is niet gebeurd.

Van 12-4 uur heeft de G.P. alle jongens en meisjes bij de Heihaas uit de slaap gepord, in pyjama op overvalwagens gezet en naar Arnhem gebracht (kinderen van 14-16 jaar). Onder hevig verzet volgens de krant. Mijn drie jongens werden echter vergeten want ze zochten padvinders. Zondagmorgen hoorde ik dit feest. Het drietal is echter pas 's middags vrijgekomen. 's Avonds kwamen de kampeerders uit Arnhem weer terug, vervoerd door G.P. per overvalwagen, nog steeds in pyjama en zonder eten gehad te hebben. In Arnhem waren ze gefotografeerd en ondervraagd.

Maandag kwam het opperhoofd van de G.P. persoonlijk zijn excuses aanbieden. 'Ze waren verkeerd ingelicht.'

Rest nog dat het aantal ook klopt: 62 man van Putten naar Arnhem en 62 man van Arnhem naar Putten. Samen 124. Alzoo een onnauwkeurigheid van 4 : 120 = 3% hetgeen verwaarloosd mag worden.

De groep gaat door met het kamp. Op 2 augustus staan ze om 5 uur op. Om 7 uur gaan ze op de fiets naar Harderwijk. Met de boot gaan ze naar Amsterdam en van daar per fiets naar Haarlem. Om 7 uur zijn ze weer thuis.

Blijkbaar was binnen Scouting ook bekend wat er werkelijk gebeurd was, en ging niet iedereen uit van het krantenbericht. In het logboek van de Baden Powell stam uit Eindhoven stond op 30 juli 1941 bij het krantenartikel geschreven: *Hoe het er zich in werkelijkheid in Putten afgespeeld heeft, is aan ieder bekend.*

Meer informatie

Arnhemsche courant » 29 jul 1941 - Art. 4 | Delpher
Agrarisch nieuwsblad : (waarin opgenomen het orgaan Landbouw en maatschappij) » 31 jul 1941 - Art. 81 | Delpher
Nieuwsblad voor de Hoeksche Waard en IJselmonde » 01 aug 1941 - Pag. 1 | Delpher
Agrarisch nieuwsblad : (waarin opgenomen het orgaan Landbouw en maatschappij) » 05 aug 1941 - Art. 83 | Delpher
Historisch Beeldarchief - Beeldbank gemeente Putten
Troeplogboek Groep 7 Haarlem, De Vliegende Pijl (augustus 1939-juli 1946). Bijgehouden door Remmelt van Wetter (privé bezit).
Waakt; orgaan der Padvinders Vereeniging Nederland, jrg 5, 1938, no. 6, 1938 » 1938-06 - Pag. 11 | Delpher
De verkenner; off. orgaan voor de Padv. Beweging in Nederland, jrg 21, 1935, no. 6, 1935 » 1935-06 - Pag. 35 | Delpher
Agrarisch nieuwsblad : (waarin opgenomen het orgaan Landbouw en maatschappij) » 20 jun 1940 - Art. 13 | Delpher
Logboek Dick Ghijben, Baden Powellstam Eindhoven 1941-1942, NIOD 9212

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op http://vrijheid.scouting.nl voor meer informatie en alle andere verhalen.